

Ambroz

POKRETANJE TURIZMA NA LOŠINJU

AMBROZ HARACIĆ
& TOURISM IN LOŠINJ

impressum

PROJEKT: Njegovanje tradicije, istraživanje i prezentiranje
zavičajne povijesti Malog Lošinja
PROJECT: Mali Lošinj: A Study of History and Tradition

Nakladnik: Srednja škola Ambroza Haračića Mali Lošinj
Publisher: Ambroz Haračić High School Mali Lošinj
Za nakladnika / For the Publisher: Tomislav Gospodnetić, prof.
Urednica / Editor: Lidija Kosmos, prof.

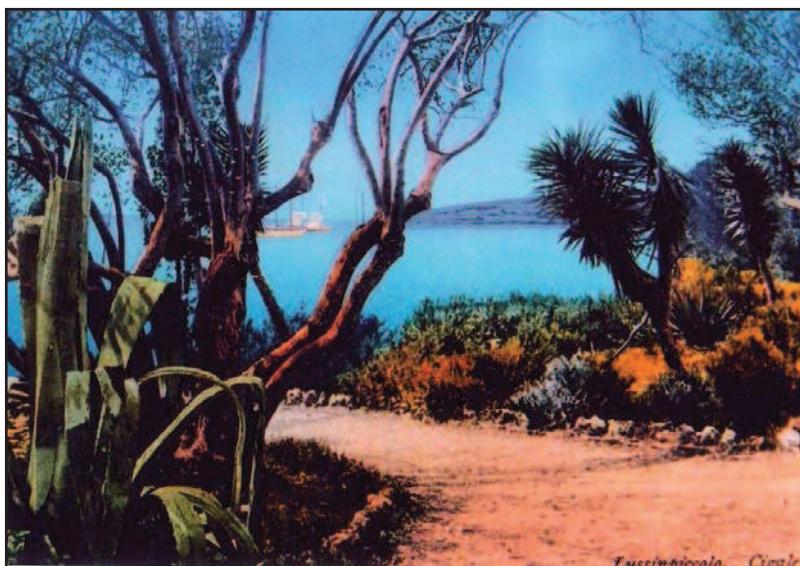
Projekt je započeo 2005. godine u prigodi obilježavanja 150. godišnjice osnutka
Pomorske škole u Malom Lošinju i 150. godišnjice
rođenja profesora Ambroza Haračića
The project started in 2005 on the occasion of the 150th anniversary of the
founding of the Nautical School in Mali Lošinj and the birth of Ambroz Haračić's.

U projektu su sudjelovali Mladi povjesničari Srednje škole Ambroza Haračića
High School Young Historian Group members who took part in the project:
Leona Fuček-Desanti, Matea Vidulić, Fran Kušeta, Manuela Kajkara, Anton
Budinić, Marin Softić, Mihaela Kobale

Voditeljica projekta / Project Manager: Lidija Kosmos, prof.
Autori teksta / Text: Lidija Kosmos, prof., Matea Vidulić
Lektor / Editor: Kata Marković, prof.
Prijevod na engleski / Translation: Julija Šuput, prof.

Projekt finansirali:
Grad Mali Lošinj, Primorsko-goranska županija
Turistička zajednica grada Malog Lošinja, Jadranka hoteli d.o.o.
Ljekarna Snježana Muškardin Mali Lošinj, Rotary club Mali Lošinj
The Project was made possible through grants provided by:
The City of Mali Lošinj, Primorje-Gorski Kotar County
Mali Lošinj Tourism Agency, Jadranka Hotels d.o.o.
Pharmacy Snježana Muškardin Mali Lošinj, Rotary club Mali Lošinj

School Year
Školska godina: 2009. / 2010.

TOTAL DESIGN by EGOIST ARTZ & PARTZ™
PRODUCER & ART DIRECTOR : MAJA BRISKI [MajaBriski@gmail.com]
COMPUTER MANIPULATOR&PHOTOGRAPHER : ZANETO PAULIN [Zaneto@gmail.com]
TISAK : LABINSKA TISKARA [labinska-tiskara@pu.t-com.hr]
NAKLADA : 500 PRIMJERAKA

Ambroz Haračić, i pokretanje turizma na Lošinju

POČECI TURIZMA U EUROPI I NA ISTOČNOM JADRANU

Vratimo se na početak 19. stoljeća, u vrijeme razvoja građanstva. Liječnici bolesnicima preporučuju oporavak u nekom od primorskih mjesta talijanske i francuske rivijere. Odlaskom u ta prva turistička područja Europe, bolesnici postaju prvim turistima.

Godina je 1815., Bečki kongres netom je završio. Među bitnim i velikim dijelovima Europe koje je dobila Austro-ugarska monarhija, nalazi se jadranska obala i jedan otok, otok Lošinj. Turistički potencijal, koji je ubrzo prepoznat, pokrenuo je razvoj gospodarstva, urbanizacije i tehnologije. Za naše krajeve presudna je bila izgradnja željezničke pruge od Beča do Trsta, zatim pruga Zagreb-Karlovac-Rijeka, te željeznički spoj Divača-Pula. Pedesetih godina 19. stoljeća austrijski Lloyd uspostavlja redovnu parobrodarsku liniju između Trsta i Kotora preko Malog Lošinja, a osamdesetih ga povezuje s Rijekom i Pulom.

Prve stranice u povijesti turizma ispisala je Opatija inicijativom da se uredi kao klimatsko lječilište i gradnjom prvog hotela 1884. godine. Uskoro su se počela turistički razvijati i druga mjesta u njezinoj blizini.

LOŠINJ POSTAJE PRVI TURISTIČKI OTOK NA JADRANU

Lošinj se u to vrijeme nalazio na pravcu redovnih linija između Trsta i juga Jadranu, ali pomorstvo Lošinja zahvaća kriza. Jedrenjaci propadaju zbog razvijenijih parobroda, no zato se velike i lijepе vile, kuće i ljetnikovci bogatih lošinjskih

kapetana i brodovlasnika, preuređuju i postaju mjesta za smještaj prvih gostiju. Lošinj je ispunio sve uvjete prvog turističkog otoka na Jadranu. Osim toga, zahvaljujući prof. Ambrozu Haračiću, već su poznati meteorološki podaci o povoljnoj klimi i vegetaciji. Brojni austrijski časopisi objavljiju rezultate njegovih petogodišnjih meteoroloških mjerena.

Haračićeva saznanja privukla su **dr. Conrada Clara** koji je 21. siječnja 1885. godine posjetio Lošinj sa svojim sinom. Dječak je bolovao od bolesti grla, a nakon samo tri tjedna kući se vratio potpuno zdrav. Njegov brz i uspješan oporavak bio je prvi uspjeh klimatskog liječenja na jednom otoku sjeveroistočnog Jadranu.

Potom slijedi dolazak jednog od najuspješnijih austrijskih balenologa, **dr. Leopolda Schrötera**, profesora Bečkog medicinskog fakulteta, specijalista za bolesti pluća i grla. Schrötterovim zalaganjem Opatija je proglašena zimskim klimatskim lječilištem, a sada je odlučio poduzeti slične aktivnosti ne bi li Lošinj postao to isto.

Važnu ulogu u promociji Lošinja imao je dolazak **cara Franza Josefa I.** 1875. i nadvojvode Karla Stefana 1886. godine. U zlatnoj knjizi lošinjskih gostiju upisani su i ostali članovi carske kuće Habsburg: carica Elisabeth Sisi, nadvojvoda Maximilian, prijestolonasljednik Rudolf i nadvojvoda Franz Ferdinand. Na naš Otok dolazili su toliko često, pa su više vremena proveli na Lošinju negoli, primjerice, u velikoj Budimpešti.

ZAJEDNIČKI RAD HARAČIĆA I JELČIĆA NA UNAPREĐENJU GRADA

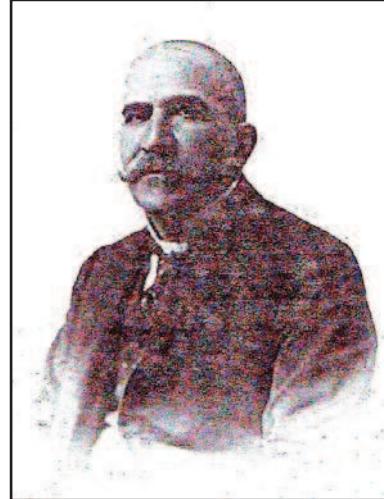
Odmah nakon što je 1879. godine stupio na mjesto nastavnika u lošinjskoj Nautičkoj školi, Haračić je započeo s mjerjenjima atmosferskog tlaka, naoblake i vjetrova. Veliku podršku u istraživanjima davao mu je **Eugen Jelčić (Gelcich)**, koji je za ravnatelja postavljen 1881. godine. Jelčić je i sam objavljivao znanstvene radove iz astronomije, magnetizma, matematike i navigacije. Pobrinuo se za nabavku potrebnih instrumenata, pa je u školi najprije osnovan meteorološki, a potom i astronomski observatorij.

Nakon petogodišnjih meteoroloških mjerena, Haračić je počeo objavljivati rezultate u programima škole. Prve podatke o radu svoje stанице Haračić je objavio u školskom programu za 1883.-84. godinu u poglavlju pod naslovom **Attività scientifica dell’Instituto**.

Dva profesora, dva suradnika, dva prijatelja, sudjelovala su u svim inicijativama koje je Grad tada poduzimao kako bi se unaprijedila nova grana privrede.

GORE/UP: Eugen Jelčić (Gelcich), ravnatelj Nautičke škole, prvi predsjednik Turističkog društva i autor prvog turističkog Vodiča iz 1888.godine. / Eugen Jelčić (Gelcich), Nautical school principal, first president of the Tourist society, and author of the Lošinj's first tourist Guide from 1888.

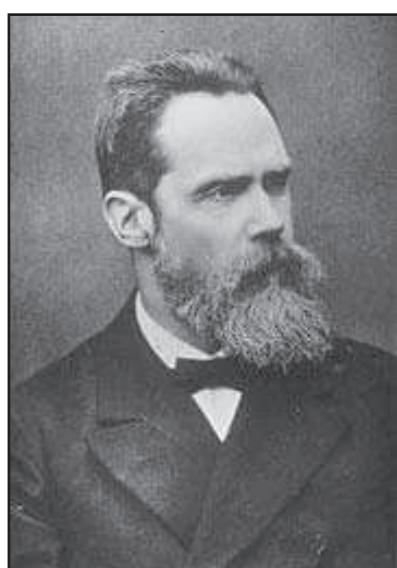
DOLJE?DOWN: Dr. Leopold Schrötter, austrijski laringolog i balneolog, pokrenuo mnoge inicijative, njegovom zaslugom Opatija, Veli i Mali Lošinj, proglašeni su klimatskim lječilištima. Leopold Schrotter, Austrian laryngologist and balneologist. Thanks to his efforts, Opatija, Veli and Mali Lošinj were proclaimed sanatoria.

HARAČIĆeva ISTRAŽIVANJA KLIME LOŠINJA NALAZE ODJEK U AUSTRIJSKIM ČASOPISIMA

Podatke Haračićevih istraživanja uskoro su preuzeли mnogi austrijski časopisi. **Oesterreichische Badezeitung** 13. 6. 1886. prvi je objavio članak dr. Conrada Clara pod naslovom **“Drei Winterwochen auf der Insel Lussin”**. U njemu Clar opisuje svoj trojedni boravak na Lošinju, a citirajući Haračićeva saznanja, Clar ističe povoljne klimatske uvjete Otoka koji redovito posjećuje Karl Stephan sa svojom obitelji: veću toplinu u zimskim mjesecima, konstantnu vlažnost i relativnu mirnoću zraka.

Na Haračićevu radnju osvrnuo se i bečki list **Die Presse** 29. 7. 1886., a nakon toga i **Wiener Zeitung** u broju od 30.7.1886. Dr. Clar nastavio je objavljivati članke o povoljnoj klimi Lošinja, pa je Haračićeve istraživanja komentirao u svom članku **“Aus Lussin”** u **Wiener Klinische Wochenschrift** 20. 12. 1888. godine. Godine 1889. u časopisima **Triester Tagblatt** i **Tagespot Abendblatt Graz** ponovno se navode Haračićeve studije i opsežno se opisuje postignuti napredak mjesta, pozitivni dojmovi, potpuna sigurnost i preduvjetljivost koju stanovnici pokazuju.

OSNIVANJE TURISTIČKOG DRUŠTVA

Dana 9. veljače 1886. održana je osnivačka skupština u prisutnosti 29 članova kojom je pokrenuto osnivanje **Turističkog društva u Malom Lošinju**. Do kraja godine broj članova povećao se za tri puta. Pokretački odbor činili su najugledniji građani, a u Društvu se učlanio velik broj Lošinjana. Predsjednikom društva imenovan je Eugen Jelčić, a njegovim potpredsjednikom Ambroz Haračić.

DRUŠTVO ZA POŠUMLJAVANJE I POLJEPŠAVANJE MALOG LOŠINJA

Najveći problem monarhijskog Lošinja bio je nedostatak zelenila na Čikatu i okolnim brežuljcima. Za vrijeme jedne šetnje pustim zaljevom Čikata rođena je ideja o njegovom uljepšavanju. Na licu mjesta Schrötter je Haračiću dao jedan dukat od 20 kruna - prvi novčani prilog za fond Društva, a Haračić je, u ulozi tajnika, već 1886. sastavio statut Društva za pošumljavanje i poljepšavanje Malog Lošinja. Pod Haračićevim nadzorom, iste godine Društvo je prionulo poslu. U četiri godine posadili su oko **250.000** sadnica borova. Na istaknutim lokacijama među borove zasadili su tamariks, agave, indijske smokve, čempresе

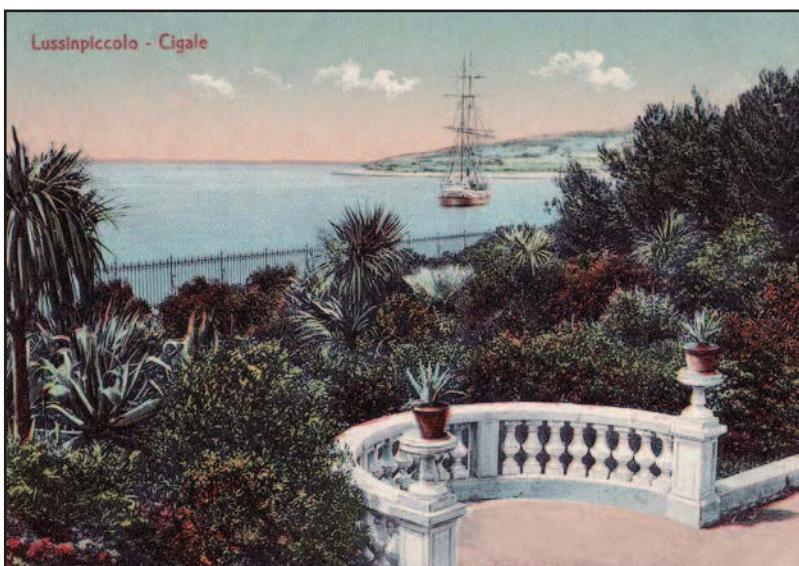
i drugo nisko zimzeleno grmoliko drveće. Svaka je biljka upila sunce, vjetar i kišu povijesti, znoj truda, muku sadnje i radost uspjeha. Društvo je organiziralo uređenje putova i staza, čišćenje korova i postavljanje klupa.

HARAČIĆA CITIRAJU TURISTIČKI VODIČI

Prvi lošinjski vodič izašao je u Beču 1888. godine pod naslovom **Die Insel Lussin mit den beiden Städten, Lussingrande und Lussinpiccolo** u nakladi Wilhem Braumüller kao deseti svezak **Kupališne biblioteke**. Sastavili su ga Eugen Jelčić, općinski liječnik dr. P. Ghera i prof. dr. Leopold Schrötter, a njime se pozivalo austrijsku aristokraciju da posjeti otok Lošinj "...jednog proljetnog dana, kada sunce isparavanjem iz drveća izvuče eterična ulja, dok pogled biva zadržan vazdazelenim blještavilom".

U poglavlju **O klimi**, koje je napisao Eugen Jelčić, navode se rezultati Haračićevih istraživanja objavljenih 1886. u programu Nautičke škole **Sul clima di Lussinpiccolo**. Uz priložene tablice o vremenskim prilikama

Palme i agave uljepšale su vile na Čikatu.
Palms and agaves adorn villas in the Bay of Čikat.

kroz mjesecu, naglašeni su povoljni klimatski uvjeti. U Vodiču, između ostalog, saznajemo da se o vremenskoj prognozi posjetitelji mogu informirati na oglasnoj ploči ispred Nautičke škole, u čijoj blizini se nalazi paviljon s topom koji svakog dana signalizira podne.

I kasniji turistički vodiči navode Haračića iscrpno ga i detaljno citirajući. Njegove tablice s podacima o prosječnim temperaturama kroz mjesecu objavljeni su u liječilišnom vodiču

Der Kurort Lussinpiccolo als klimatische Winterstation koji je uredio **Dr. Franz Vobr** 1902. godine, te u vodiču Lječilišne komisije **Winterkurort und Seebad Lussinpiccolo-Cigale** iz 1912./1913. godine.

IMENOVANJE KLIMATSKIH LJECILIŠTA 1892. GODINE

Austrijski liječnik i klimatolog, dr. Conrad Clar kroz mnoge objavljene članke, studije i knjige ulagao je izuzetan napor kako bi promovirao Lošinj kao izvrsno oporavilišno područje. Clar se sprijateljio s Haračićem, te je zajedno s dr. Schrötterom započeo propagiranje zdravstvenog turizma na Lošinju.

Konačno su njihove inicijative urodile plodom. Njihov prijedlog prihvatala je vlada u Beču i **Zemaljskim zakonom** u rujnu 1892. godine proglašila Mali i Veliki Lošinj klimatskim lječilištima i oporavilištima sa svim povlasticama koje su proizlazile iz tog položaja. Cjelokupna lječilišna djelatnost stavljena je pod nadzor i upravu Lječilišne komisije.

U toj istoj godini, objavljen je i najduži tekst o lošinskoj klimi i vegetaciji, na 12 stranica u poznatom stručnom časopisu **Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik**. Autor mu je bio sam Haračić. U članku

pod naslovom "Die Insel Lussin, ihr Klima und ihre Vegetation", izložio je rezultate višegodišnjeg promatranja i bilježenja podataka.

ZLATNO DOBA LOŠINJSKOG TURIZMA

Bio je to početak zlatnog doba lošinjskog turizma. Započeto dolaskom prvog rekonvalescenta 1885. godine, trajalo je sve do 1914. godine, odnosno Prvog svjetskog rata.

U tom razdoblju, kao karike u lancu, nizale su se za Lošinj različite prilike i situacije, kad se njegovo brodarstvo nakon propasti jedrenjaka i razvoja parobroda našlo u krizi. Haračićeva sustavna meteorološka opažanja i istraživanja vegetacije Lošinja, dovela su do prvi znanstveno utemeljenih postavki o klimi Lošinja.

Saznanja o povoljnim klimatskim uvjetima i blagom podneblju, razvijala su nadalje ideju o mogućnosti oporavka i liječenja. Lanac povezanosti odvijao se i dalje. Pošumljavanjem Čikata, uvala se zaštitila od neugodne bure, a izgradnjom hotela i kupališta, stvoreni su još povoljniji uvjeti za oporavak bolesnih. To je potaklo osnivanje Turističkog društva koje je svojim aktivnostima organiziralo dolazak i smještaj gostiju. Rezultat uloženih napora, bilo je imenovanje Malog i Velog Lošinja klimatskim lječilištima. U svakoj karici tog lanca, nemalo puta kao pokretač, s udjelovao je i sam Haračić.

Haračićev istraživački napor, svi radovi i aktivnosti, posvećeni su njegovom zavičaju. Poduzimao je inicijative ne štedeći svoje vrijeme i znanje. Ne tražeći plaću za rad koji je uložio za dobrobit zajednice, zasluzio je biti uzor današnjim generacijama.

IZVORI:

- Turistički vodič: "Die Insel Lussin mit den beiden Städten, Lussingrande und Lussinpiccolo", Braumüller's Bade-Bibliothek Nr.10, Wien, 1888.
- Turistički vodič: "Winterkurort und Seebad Lussinpiccolo-Cigale", Druck von Straulino & Strukel, Lussinpiccolo, 1912./1913.
- Časopisi u Österreichischen Nationalbibliothek (Die Presse, Oesterreichische Badezeitung, Wiener Zeitung, Wiener klinische Wochenschrift, Triester Tagblatt, Wiener klinische Rundschau, Tagespost Abendblatt Graz, Deutsche Rundschau fur Geographie und Statistik)
- Državni arhiv u Rijeci
- Lošinjski muzej (zbirka starih razglednica)
- Ambrozu Haračiću, Hrvatsko prirodoslovno društvo, Zagreb, 1981.
- Hreglich-Mercanti, Neera: Ricordando Lussino I-VI , Trieste, 1999.
- Kojić, Branko: Meteorološka promatranja Ambroza Haračića kao osnova za razvoj lošinjskog turizma, Zbornik radova o prirodoslovcu Ambrozu Haračiću, Hrvatsko prirodoslovno društvo, Zagreb, 1981.
- Kojić, Branko: Razvitak turizma na otoku Lošinju, Analji Jadranskog instituta, svezak I., JAZU, Zagreb, 1956.
- Kojić, Branko: Turistički vodiči kao izvori za povijest lošinjskog hotelijerstva 1887 ‡ 1913., Otočki ljetopis Cres - Lošinj 5, Izvori za povijest otoka Cresa i Lošinja, Mali Lošinj, 1984.
- Kos, Mirjana, Lozzi Barković, Julija: Kvarnerska kupališna baština, Hrvatski muzej turizma, Državni arhiv u Rijeci, Opatija-Rijeka 2009.
- Nikolić, Adrijano: Otočna korabljica, Katedra Čakavskog sabora Cres - Lošinj, Mali Lošinj, 2007.
- Sokolić, Julijano: Povijest turizma na Lošinju, Morus Alba, Mali Lošinj, 1997.
- Sokolić, Julijano: Zavičajni kalendar cresco-lošinjskog otocja, Otočki ljetopis Cres - Lošinj 15., Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, Mali Lošinj, 2008.
- Vukonić, Boris: Povijest hrvatskog turizma, Prometej & HAZU, Zagreb, 2005.

LITERATURA:

- Crnković, Nikola: Veli Lošinj: ikonska civiliziranost i arhivsko blago, Državni arhiv u Rijeci, Posebna izdanja 14, Rijeka, 2001.
- Cvjetković, Božo: Život i rad Eugena Gelcicha, Nakladom upraviteljstva Č. K. Nautičke škole, Dubrovnik, 1910.
- Dugački, Vladimir: Lošinj kao klimatsko lječilište u ogledalu turističkih vodiča u vrijeme Ambroza Haračića, Zbornik radova o prirodoslovci

Lussinpiccolo

Arboretum u uvali Ostrugova početkom 20. stoljeća.
Arboretum at the Bay of Ostrugova
at the beginning of the 20th century.

Beginnings of Tourism in Europe and the East Adriatic

Let's glance back at the beginning of the 19th century. A new affluent class, the bourgeoisie, emerged within the Austro-Hungarian Empire. To those of this class who suffered from different pulmonary ailments, doctors would recommend recovery in some of the coastal towns of the Italian and French Riviera. As a result, these ailing people became the first tourists.

After the Congress in Vienna in 1815, the Adriatic coast and the island of Lošinj were annexed to the Austro-Hungarian Empire. The touristic potential of the East Adriatic region was soon recognized, triggering the development of its economy, urbanization, and technology.

The pivotal event for the region represented the construction of three railroads. The first railroad connected Vienna and Trieste; the second connected Zagreb and Rijeka through the city of Karlovac; and the third was the connection between Divača and Pula.

In addition, the Austrian Lloyd established a regular steamship line between Trieste and Kotor passing through Mali Lošinj. In the 1880's, the Lloyd's steamships connected the island of Lošinj with Rijeka and Pula.

The building of a hotel in 1884 transformed the the coastal town of Opatija into a resort and marked the beginning of the tourism in the East Adriatic. Soon, other small towns in the vicinity of Opatija followed its example and developed as resorts.

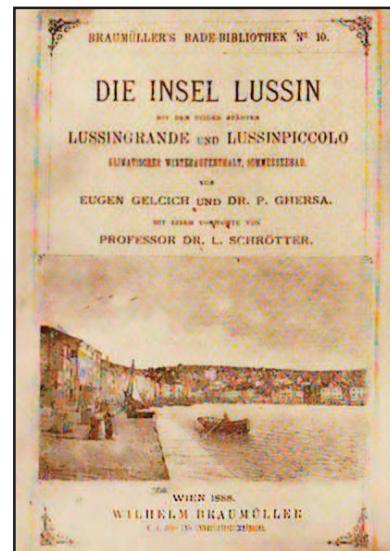
LOŠINJ BECOMES THE FIRST TOURIST ISLAND IN THE ADRIATIC SEA

In those days, a regular maritime line between Trieste and the South Adriatic was passing by

Lošinj. At the same time, the sail ship industry in Lošinj fell into crisis because of the blooming of the steamship industry. Spacious and beautiful villas and summer houses of once-rich captains and ship owners were transformed into visitor lodgings for the first tourists, making Lošinj the first touristic island in the Adriatic.

Meteorological data related to Lošinj's healthy climate and vegetation were collected over a five-year period of research by Professor Ambroz Haračić and published in a number of Austrian journals. Haračić's research findings captured the attention of **MD Conrad Clar**, the Austrian physician and scientist, who had visited Lošinj with his son on January 21st, 1885. The boy was afflicted by laryngitis. However, after three weeks of vacation in Lošinj, he returned home completely recovered. His quick and successful recovery represented the first confirmation of the health benefits of Lošinj's climate.

Naslovna prvog turističkog Vodiča Lošinja iz 1888. godine. / The Cover page of the Lošinj's first tourist guide from 1888.

Dr. Conrad Clar, austrijski liječnik čijom je zaslugom promoviran Lošinj. / Conrad Clar, Austrian medical doctor who promoted Lošinj.

Soon after, one of the most eminent Austrian specialists for lung and throat diseases, **Leopold Schrötter**, medical doctor and professor at the University of Medicine in Vienna, visited the island. He had already taken part in the initiative to declare Opatija the winter resort, and he intended to do the same for Lošinj. The arrivals of **the Emperor Franc Josef I** in 1885 and the archduke Karl Stefan in 1886 were other important promotional factors. The other members of the Habsburg royal family, including Empress Elisabeth Sisi, Archduke Maximilian, heir to the throne Rudolf, and Archduke Franz Ferdinand were also registered in the visitor golden book. They visited Lošinj so often that they eventually spent more time on the island than in Budapest.

THE JOINT EFFORT OF HARĀČIĆ AND JELČIĆ ON DEVELOPING MALI LOŠINJ

Ambroz Harāčić and **Eugen Jelčić** were teachers, collaborators, and friends who took part in all initiatives undertaken by the City Council to promote the development of tourism in Lošinj. Ambroz Harāčić's critical research on the climate and vegetation of Lošinj began soon after he had started teaching at the Nautical School in Lošinj. He measured and recorded the air pressure, cloud cover, and winds. Jelčić, who wrote

and published academic papers related to astronomy, magnetism, mathematics, and navigation, was appointed school principal in 1881. He strongly supported Harāčić's project and provided means for acquisition of instruments for a meteorological and astronomical observatory. At the end of his five-year research, Harāčić started publishing his results in the school's newsletter. The first data of his meteorological observatory appeared in the school year 1883-1884, in the chapter entitled "Attività Scientifica dell'Istituto" (**Scientific Work of the Institute**).

RESEARCH FINDINGS OF THE LOŠINJ ISLANDS' CLIMATE CITED IN AUSTRIAN JOURNALS

The findings of the Harāčić's research had been cited in a number of Austrian scientific journals. **Oesterreische Badezeitung**, for example, published an article written by Dr. Conrad Clar entitled "Drei Winterwochen auf der insel Lussin" (**Dry Winters on the island of Lošinj**) on June 13, 1886. In it, the author described his three-week long vacation in Lošinj and,

Naslovica austrijskog časopisa **Oesterreichische Badezeitung** iz 1886. godine. Članak doktora Conrada Clara „Tri zimska tjedna na otoku Lošinju“ smatra se prvom propagandom lošinjskog turizma. / Cover page of the **Oesterreichische Badezeitung** journal from 1886. Its article "Three Winter Weeks in Losinj" is considered the first advertisement for tourism in Lošinj.

The image shows the front cover of the 'Oesterreichische Badezeitung' (Austrian Bathing Journal) from June 13, 1886. The title 'Badezeitung' is prominently displayed in large, bold letters at the top. Below it, the subtitle 'Organ für die Interessen der europäischen Kurorte und des Kurpolitikums' is visible. The main headline reads 'Tri zimska tjedna na otoku Lošinju' (Three winter weeks on the island of Lošinj). The text is in German, and the layout includes various columns for news and advertisements.

citing Haračić, pointed out its favorable climate. He also mentioned that Lošinj, with its mild temperatures and relatively calm, constantly humid air, had become a favorite winter spot of Karl Stephan and his family.

The Vienna journal **Die Presse** on July 29, 1886 and Wiener Zeitung on July 30, 1886 as well as **Triester Tagblatt** and **Tagespot Abendblatt Graz** also cited Haračić's findings. These authors also described in depth the progress of the town of Mali Lošinj and their own positive impressions of the town's safe environment and the hospitality shown by its inhabitants. In the December 20, 1888 issue of **Wiener Klinische Wochenschrift**, Clar again cited Haračić' research findings in his article.

THE ESTABLISHMENT OF THE TOURIST SOCIETY

The inaugural assembly for the establishment of **the Tourist Society** was held on February 9, 1886. Twenty nine members were present at the meeting. By the end of the year, the number of members had increased three-fold. The members of the inaugural panel were the most prominent citizens of Lošinj. Eugen Jelčić and Ambroz Haračić were nominated the President and Vice-President of the Society, respectively.

Razglednica Lošinja iz 1902. godine. Glavna lošinjska riva nekada je nosila ime po austrijskom nadvojvodi Franji Ferdinandu. / Postcard of Lošinj from 1902. The main Lošinj promenade was named after the Austrian archduke Franz Ferdinand.

THE SOCIETY FOR FORESTATION AND BEAUTIFICATION OF MALI LOŠINJ

The major problem Lošinj faced as a tourist destination was a lack of green spaces in the bay of Čikat and its surrounding hills. Shrötter and Haračić initiated the creation of a society for forestation and beautification of Mali Lošinj. The idea was born during their walk along deserted Čikat, and a gift of a ducat equivalent 20 krunas, was given by Schrötter as the first donation for the cause. Haračić, in the role of the Society's secretary, wrote its statute in 1886. That same year, and under Haračić's supervision, the members of the Society got down to work. In four years, they planted about **250.000** pine seedlings. In the most prominent locations, they also planted tamaris, agave, Indian figs, cypresses and other evergreen shrubs. The society organized the building of trails, the clearing of weeds and installation of benches.

HARAČIĆ'S NAME CITED IN TOURIST BROCHURES

The first guide for Lošinj, Die Insel Lussin mit den Beiden Stadthen, Lussingrande und Lussinpiccolo (**The island of Lošinj with beaches,**

Glavni lošinjski trg početkom 20. st. / Lošinj's main square at the beginning of the 20th century.

Lussingrande and Lussinpiccolo) was published in Vienna in 1888 in Wilhem Braumuller edition as the tenth volume of **Bathing Collection**. The authors of the volume, Jelčić, Dr. P. Ghersa, and Professor Schrötter, invited the Austrian aristocracy to visit the island of Lošinj "on a spring day, when the sun draws out ethereal oils from trees, and the eyes are mesmerized by shimmering evergreens."

In the chapter, "**About the Climate**", Jelčić cited the results of Haračić's research findings published in 1886 in the newsletter of Lošinj's Nautical School entitled *Sul Clima di Lussinpiccolo (About the Climate of Mali Lošinj)*. He used Haračić's monthly weather charts to illustrate the favorable climate conditions on the island. The guide, among other things, informs the visitors of the existence, in front of the Nautical School, of a bulletin board with the daily weather forecast. In the vicinity of the school, there was a pavilion with cannon that signaled noon every day.

Later tourist guides refer to Haračić's work describing his findings in detail. His charts with the data about median monthly temperatures were published in the **Cure Guide** entitled *Der Kurort Lussinpiccolo als klimatishe Winterstation*, edited by **Dr. Franc Vobr** in 1902, as well as in the

Guide of Medical Commission Winterkurort und Seebad Lussinpiccolo-Cigale in 1912/1913.

THE ESTABLISHMENT OF A CLIMATE SANATORIUM IN 1892

Through articles, essays and books, Clar, together with his friends Haračić and Schrötter, made an extraordinary effort to promote Lošinj as an excellent place for convalescence. Their effort ultimately bore fruit. Their proposal was accepted by the Government in Vienna, and in September of 1892, the Earth Law proclaimed Mali and Veli Lošinj **climate sanatoria** with all benefits that this status yielded.

The same year, the renowned journal **Deutsche Rundshau fur Geographie und Statistic** published Haračić's 12-page article about the climate and vegetation of the island "The Insel Lussin, ihr Klima und ihre Vegetation" (**The island of Lošinj, its Climate and Vegetation**), reporting the findings of his five-year observations.

GOLDEN YEARS OF TOURISM IN LOŠINJ

The establishment of Lošinj as a climate sanatorium marked the beginning of its golden era. It had started with the arrival of the first convalescents in 1885 and ended with the outbreak of the First World War in 1914. What started with Haračić's systematic meteorological research in an economically depressed region became a chain of events which led to the creation of a prosperous Imperial health resort. His data became a base for the scientific theory about the climate in Lošinj which in turn led to the idea of utilizing these favorable conditions for touristic and medical purposes. The forestation of the island, and construction of sea-front, together with creating a tourist society, made this idea possible on the large scale.

Haračić participated often as an initiator in each step of this process. He volunteered his time and knowledge. His enthusiasm for working for the benefit of his community is an inspiration to today's younger generations.

LUSSINPICCOLO. — Cigale.

Čikat na razglednici iz 1907. godine
The bay of Čikat on a postcard from 1907.

Mali Lošinj, 1905. godine. Riva koja se
danas zove Priko nekada je nosila naziv po austrijskom caru
Franji Josipu I. / Mali Lošinj in 1905. Today's promenade
Priko was initially named after Austrian
Emperor Franc Josef I.

Parobrod na Veloj rivi, 1913. godine.
Steamship at Vela Riva in 1913.

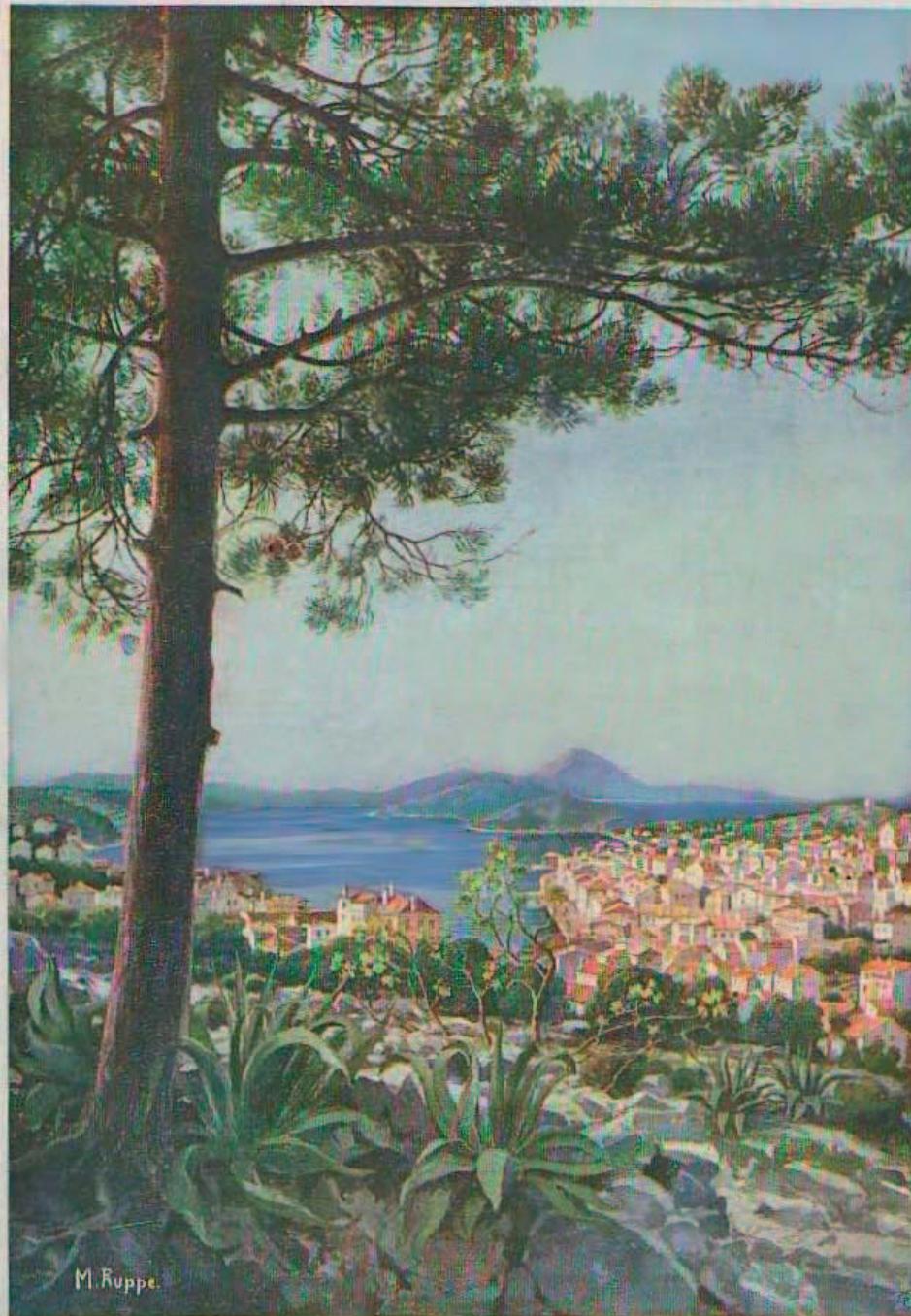
Jahrgang 1912-1913.

Erscheint monatlich.

Winterkurort und Seebad

Lussinpiccolo-Cigale

M. Ruppe.